

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

FACTORS INFLUENCING THE FINANCIAL FREEDOM OF TEACHERS IN MUEANG DISTRICT, PHAYAO PROVINCE

อัสวเทพ อากาศวิภาต¹ บุญญานุช ชีวเกียรตียังยง² อนุชา ติลกวัฒนโนทัย³ ประวิทย์ ฝักฝน⁴ สิริมา นาคสาย⁵
ปณิติตา จาดศรี⁶ สมพร บุญศรีนุกุล⁷ กรกกฤต ธนะรัช⁸ และธาวินี สิ้นเปียง⁹
Ausawatap Akartwipart¹, Boonyanuch Cheewakiatyingyong², Anucha Tilokwattanothai³,
Prawit Fuekfon⁴, Sirima Naksai⁵, Pundita Jadsri⁶, Somporn Boonsrinugul⁷, Korakit Thanarat⁸,
and Thawinee Sinpiang⁹

^{1,2,5,6,8,9} คณะบริหารธุรกิจและนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยพะเยา

³ ผู้ช่วยนักวิจัย

^{4,7} นักวิชาการอิสระ

^{1,2,5,6,8,9} Finance and Banking, School of Business and Communication Arts, University of Phayao

³ Research Assistant

^{4,7} Independent Scholar

E-mail: tilokwattanothai@gmail.com

Received:	January 20, 2025
Revised:	August 28, 2025
Accepted:	November 5, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาระดับมูลเหตุการก่อกวน การจัดการหนี้และภาวะเศรษฐกิจที่มีต่ออิสรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา และ 2) ศึกษาอิทธิพลของมูลเหตุการก่อกวน การจัดการหนี้และภาวะเศรษฐกิจที่มีต่ออิสรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งเป็นงานวิจัยเชิงปริมาณ กลุ่มตัวอย่างคือผู้ประกอบวิชาชีพครูที่สอนอยู่ในโรงเรียน อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จำนวน 264 คน โดยใช้การสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา ซึ่งแบบสอบถามมีค่าความเที่ยงตรงของแบบสอบถามอยู่ที่ 0.81 สถิติพื้นฐานที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และสถิติเชิงอนุมาน คือ การวิเคราะห์ความถดถอยเชิงพหุโลจิสติกแบบสองทางเลือก

ผลการศึกษาพบว่า 1) ระดับมูลเหตุการก่อกวนนี้จากความต้องการพื้นฐานโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ในขณะที่กลุ่มตัวอย่างมีระดับการจัดการหนี้สินและมีการให้ความสำคัญด้านภาวะเศรษฐกิจในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก 2) มูลเหตุการก่อกวนนี้มีอิทธิพลเชิงลบต่ออิสรภาพทางการเงิน ในขณะที่การจัดการหนี้สินและภาวะทางเศรษฐกิจมีอิทธิพลทางบวกต่ออิสรภาพทางการเงิน อย่างมีนัยสำคัญ 0.05 นอกจากนี้พบว่า มีกลุ่มตัวอย่างมีการก่อกวนในหลายรูปแบบ โดยส่วนใหญ่เป็นการกู้ยืมเงินทั่วไป ในส่วนของการศึกษาวิธีการจัดการหนี้สิน ครูส่วนใหญ่มี

การจัดการหนี้สินในระดับที่ดี แต่ยังคงขาดความรู้เรื่องการวางแผนรายรับ-รายจ่ายและการเจรจากับผู้ให้สินเชื่อ ซึ่งมีความสำคัญสูงสุดในการจัดการหนี้สินโดยการวางแผนที่ดีจะช่วยให้สามารถจัดการหนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ

การก่อหนี้ การจัดการหนี้ ภาวะเศรษฐกิจ อีสรภาพทางการเงิน

ABSTRACT

The objectives of this study were to 1) examine the levels of debt causation, debt management, and economic conditions in relation to the financial freedom of teachers in Mueang District, Phayao Province, and 2) investigate the influence of debt causation, debt management, and economic conditions on the financial freedom of teachers in Mueang District, Phayao Province. This quantitative research employed a sample of 264 teachers currently teaching in schools in Mueang District, Phayao Province, selected through multi-stage sampling. A questionnaire was utilized as the research instrument, with a reliability coefficient of 0.81. The statistical methods applied included descriptive statistics such as frequency, percentage, mean, and standard deviation, as well as inferential statistics using binary logistic regression analysis.

The findings revealed that 1) the overall mean level of debt causation from basic needs was low, whereas the mean levels of debt management and awareness of economic conditions were high, and 2) debt causation was found to have a negative influence on financial freedom, while debt management and economic conditions had a positive influence on financial freedom, with statistical significance at the 0.05 level. Furthermore, it was observed that the sample group had incurred debts in various forms, with the majority involving general personal loans. Regarding debt management practices, most teachers demonstrated a good level of debt management; however, they lacked sufficient knowledge in income–expenditure planning and negotiating with creditors, which are crucial for effective debt management. Proper planning, therefore, is considered essential in enabling teachers to manage their debts more efficiently.

Keywords

Influence of Debt Causes, Debt Management, Economic Conditions, Financial Freedom

ความสำคัญของปัญหา

ในสถานการณ์ปัจจุบันการบริหารเงินให้เพียงพอต่อความจำเป็นต่าง ๆ ทำได้ค่อนข้างยาก จึงทำให้คนจำนวนไม่น้อยต้องหาวิธีเสริมสภาพคล่องให้กับตัวเองเพื่อการใช้จ่ายในชีวิตประจำวันหรือใช้จ่ายที่จำเป็นสำหรับตนเอง และครอบครัว ซึ่งหนึ่งในวิธีที่สามารถเสริมสภาพคล่องได้อย่างรวดเร็ว คือ วิธีการกู้ยืมเงิน การกู้ยืมเป็นการทำสัญญาที่มีคู่กรณีสองฝ่ายระหว่างผู้ให้ยืม และผู้ยืมโดยสัญญาดังกล่าวจะมีรายละเอียดระบุว่าผู้ให้ยืมส่งมอบหรือโอนกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินให้แก่ผู้ยืมเพื่อใช้สอยทรัพย์สินนั้น และผู้ยืมตกลงว่าจะส่งคืนทรัพย์สินนั้นเมื่อได้ใช้สอยเสร็จแล้ว (Public Relations Department, 2024)

ข้อมูลสถิติหนี้ครัวเรือนในประเทศไทยของ Bank of Thailand (2024) พบว่า ในปี 2566 หนี้สินครัวเรือนไทยมีทั้งสิ้น 16.38 ล้านล้านบาท หรือคิดเป็นสัดส่วน 91% ต่อ GDP โดยคนไทยมีหนี้สินที่กู้จากสถาบันรับฝากเงิน ประมาณ 13.15 ล้านล้านบาท ซึ่งแบ่งเป็นกลุ่มธนาคารรวม 6.39 ล้านล้านบาท สถาบันการเงิน 4.40 ล้านล้านบาท สหกรณ์ออมทรัพย์ 2.30 ล้านล้านบาท ส่วนอีกประมาณ 2.49 ล้านล้านบาทมาจากการกู้เงินผ่านสถาบันการเงินอื่น ๆ โดยมีรายละเอียดดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 จำนวนหนี้ครัวเรือนในประเทศไทย ปี พ.ศ. 2560-2566

	(หน่วย: ล้านบาท)				
	ปี 2566	ปี 2565	ปี 2564	ปี 2563	ปี 2562
สถาบันรับฝากเงิน	13,158,012	12,854,114	12,506,785	12,090,467	11,633,851
ธนาคารพาณิชย์	6,390,212	6,326,336	6,257,859	6,015,916	5,794,443
สถาบันการเงินเฉพาะกิจที่รับฝากเงิน	4,403,671	4,230,077	4,087,688	3,958,343	3,762,072
สหกรณ์ออมทรัพย์	2,303,669	2,238,863	2,154,825	2,102,490	2,055,831
สถาบันการเงินอื่น	2,497,672	2,356,079	2,074,352	1,945,074	1,855,482
รวม	16,381,699	15,917,673	14,581,137	14,035,541	13,489,333
สินเชื่อจากสถาบันการเงินต่อ GDP	91	91.2	90.1	89.7	79.9

ที่มา: รายงานเงินให้กู้ยืมแก่ภาคครัวเรือนในประเทศไทย (Bank of Thailand, 2024)

ข้าราชการครูในฐานะประชาชนกลุ่มหนึ่งของประเทศ ก็ประสบกับปัญหาหนี้สินอันเนื่องมาจากสาเหตุใด ๆ ก็ตามเช่นเดียวกับคนทั่วไป เพราะข้าราชการครูส่วนใหญ่จะมีรายได้หลักคือเงินเดือน แต่รายจ่ายมีหลายรายการ เช่น ค่าอาหาร ค่าที่พัก ค่าพาหนะ ค่าใช้จ่ายในการเลี้ยงดูบุตร ค่าผ่อนส่งบ้าน ค่าผ่อนส่งรถ ค่าเครื่องแต่งกาย ค่านันทนาการ ค่าภาษีสังคม และอื่น ๆ ประกอบกับราคาสินค้าที่มีราคาสูงขึ้นส่งผลให้รายจ่ายสูงขึ้น แต่รายได้คงเดิม (Numthong, 1997) ทำให้ข้าราชการครูต้องเอาชีวิตเข้าไปเกี่ยวพันกับการมีหนี้สินอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ จากข้อมูลการศึกษาพบว่า ภาวะหนี้สินของครู โดยกระทรวงศึกษาธิการได้ทำการสำรวจแหล่งหนี้สินและจำนวนหนี้สินของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาพบว่า ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษามีหนี้สิน

ในระบบสูงถึง 1.2 ล้านบาทบาท โดยมีแหล่งเงินกู้ส่วนใหญ่อยู่ที่สหกรณ์ออมทรัพย์ครูและแหล่งกู้อื่น 700,000 ล้านบาท เช่น กู้ผ่านธนาคารออมสินจากโครงการสวัสดิการการเงินกู้กองทุนฌาปนกิจ สงเคราะห์ช่วยเพื่อนครูและบุคลากรทางการศึกษา (ช.พ.ค.) โครงการของสำนักงานคณะกรรมการ ส่งเสริมสวัสดิการและสวัสดิภาพครูและบุคลากรทางการศึกษา (สกสค.) รวมทั้งสิ้น 470,000 ล้านบาท คาดการณ์ว่าเป็นตัวเลขที่สูงกว่าครึ่งหนึ่งของงบประมาณแผ่นดิน หรือสูงกว่า 2 ล้านบาทบาท (Nanthakruea, 2018)

สำหรับปัญหาของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา จากการศึกษาของ Lomtaku (2024) และ Yaken et al. (2021) พบว่า มีรายได้ที่จำกัดประกอบกับมีค่าใช้จ่ายครอบครัวที่สูง และมีการ กู้ยืมแบบวงเงินหมุนเวียน ตลอดจนมีหนี้สินสหกรณ์ครูและสินเชื่อธนาคารออมสิน ซึ่งถึงแม้ว่าครูจะเป็นอาชีพที่ได้รับความเคารพและมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาสังคม แต่ภาระหนี้สินที่เพิ่มสูงขึ้นกลับ ทำให้พวกเขาต้องเผชิญกับความเครียดจากการเงินที่รัดตัว ส่งผลให้ความสามารถในการทำงานและ คุณภาพชีวิตลดลง งานวิจัยจำนวนมากชี้ให้เห็นว่าหนี้สินที่มากเกินไปและการขาดทักษะในการจัดการ หนี้เป็นปัจจัยที่ทำให้การเงินของบุคคลอยู่ในสภาวะวิกฤต ซึ่งอาจส่งผลกระทบเชิงลบต่อการใช้ชีวิต อย่างยั่งยืนและอิสรภาพทางการเงินของบุคคลในอนาคต (Lomtaku, 2024)

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการก่อหนี้และการจัดการหนี้สิน ของ Lomtaku (2024) และ Yaken et al. (2021) สามารถสรุปได้ว่าการศึกษาถึงลักษณะการก่อหนี้และการจัดการ หนี้สินของครู ตลอดจนภาวะเศรษฐกิจจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการเข้าใจปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับ ปัญหาหนี้ เพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการจัดการหนี้สินและส่งเสริมอิสรภาพทางการเงิน การวิจัยนี้ จึงมุ่งหวังที่จะสำรวจปัจจัยที่มีผลต่อการก่อหนี้ การจัดการหนี้สินของครู ภาวะเศรษฐกิจและวิเคราะห์ ผลกระทบของการจัดการหนี้ที่มีต่ออิสรภาพทางการเงิน ผลลัพธ์จากการวิจัยจะเป็นข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ในการวางแผนการพัฒนาแนวทางช่วยเหลือด้านการเงินที่เหมาะสมสำหรับครู

การศึกษานี้จึงเป็นการสร้างพื้นฐานเพื่อส่งเสริมการพัฒนาอิสรภาพทางการเงิน ของบุคลากรในสายงานการศึกษา ซึ่งจะส่งผลต่อทั้งคุณภาพชีวิตของครูและการพัฒนาสังคมโดยรวม จากประเด็นดังกล่าวข้างต้น จึงกำหนดเป็นหัวข้อวิจัยเรื่อง “ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงิน ของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา”

โจทย์วิจัย/ปัญหาวิจัย

1. มูลเหตุของการก่อหนี้มีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัด พะเยา อย่างไร
2. วิธีการจัดการหนี้สินมีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัด พะเยา อย่างไร
3. ภาวะเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา อย่างไร

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับมูลเหตุการก่อหนี้สิน การจัดการหนี้สินและภาวะเศรษฐกิจที่มีต่ออัตรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
2. เพื่อศึกษาอิทธิพลของมูลเหตุการก่อหนี้สิน การจัดการหนี้สินและภาวะเศรษฐกิจที่มีต่ออัตรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

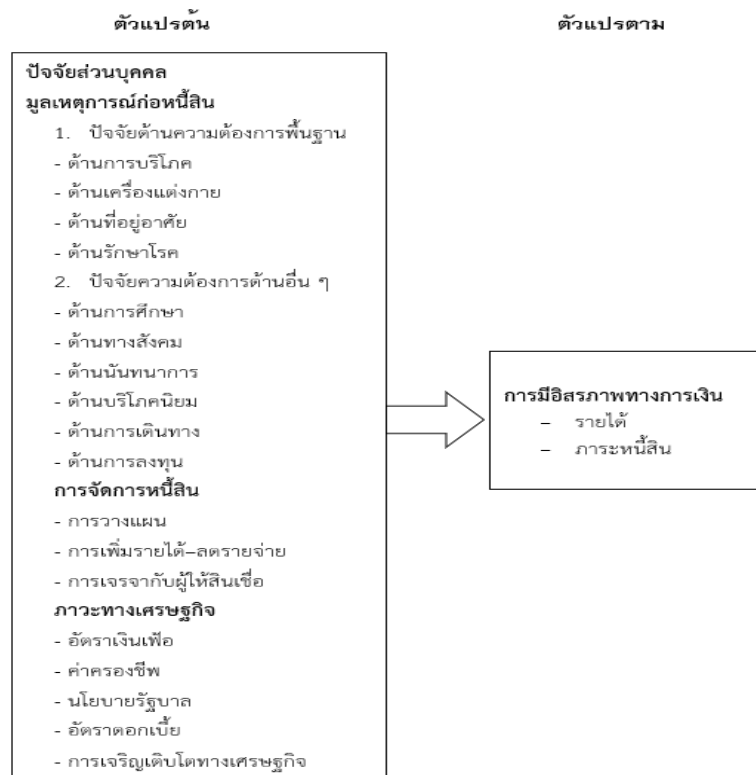
สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานที่ 1 มูลเหตุของการก่อหนี้มีอิทธิพลต่ออัตรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

สมมติฐานที่ 2 วิธีการจัดการหนี้สินมีอิทธิพลต่ออัตรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

สมมติฐานที่ 3 ภาวะเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่ออัตรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

กรอบแนวคิด



ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

ที่มา: ประยุกต์จาก Traiphraengrin & Temprasrisakul (2020) และ Sukrat et al. (2024)

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรการวิจัยคือ ผู้ประกอบวิชาชีพครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ซึ่งมีจำนวนทั้งสิ้น 842 คน จาก 41 โรงเรียน (Phayao Educational Service Area Office 1, 2024) ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างการวิจัย คณะผู้วิจัยได้ใช้วิธีการคำนวณกลุ่มตัวอย่างในกรณีที่ทราบกลุ่มประชากรที่ชัดเจนตามแนวคิดของ Krejcie & Morgan (1970) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% ซึ่งจะทำให้ได้กลุ่มตัวอย่าง 264 คน

การวิจัยครั้งนี้ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบหลายขั้นตอน (Multistage Sampling) ทั้งหมด 2 ขั้นตอนดังนี้

- 1) กำหนดจำนวนกลุ่มตัวอย่างตามสัดส่วนของขนาดกลุ่มตัวอย่างและประชากร เพื่อให้ครูในแต่ละโรงเรียนมีโอกาสได้รับเลือกอย่างเท่าเทียมกัน
- 2) ใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบสุ่มชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) โดยกระจายแบบสอบถามไปตามกลุ่มสาระการเรียนรู้

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือการวิจัยคือแบบสอบถาม ซึ่งคณะผู้วิจัยประยุกต์จากแบบสอบถามของ Traipruengrin & Temprasrisakul (2020) และ Sukrat et al. (2024) ตลอดจนคณะผู้วิจัยได้รวบรวมแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในอดีตเพิ่มเติม เพื่อนำมาใช้เป็นแนวทางในการสร้างแบบสอบถาม เพื่อให้มีความสอดคล้องกับกรอบแนวคิดและวัตถุประสงค์การวิจัย ทั้งนี้ แบบสอบถามในการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ Rating Scale โดยประกอบด้วยเนื้อหา 5 ส่วนหลักดังนี้ ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เหตุในการก่อหนี้สิน วิธีการจัดการหนี้สิน ภาวะเศรษฐกิจ ระดับอิสระภาพทางการเงิน โดยมีข้อคำถามจำนวน 45 ข้อ

แบบสอบถามนี้ได้รับการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) จากผู้เชี่ยวชาญในสาขาการเงิน จำนวน 3 คน ตรวจสอบด้วยการวิเคราะห์ค่า IOC ซึ่งได้ค่าคะแนนระหว่าง 0.60-1.00 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าเนื้อหาครอบคลุมและตรงตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และทดสอบความเชื่อมั่น (Reliability) กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ประกอบอาชีพครู อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย จำนวน 30 คน ได้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha) เท่ากับ 0.845 แสดงว่าแบบสอบถามมีความเชื่อมั่นในระดับสูง (Wanichbancha, 2013)

3. การเก็บและรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนในการเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยครั้งนี้ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการออกหนังสือขอความอนุเคราะห์เข้าไปเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างเพื่อนำไปยื่นต่อผู้บริหารโรงเรียน พร้อมทั้งอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างคร่าว ๆ ทั้งนี้เมื่อได้รับอนุญาตให้ทำการเก็บข้อมูลแล้ว คณะผู้วิจัยจึงทำการทบทวนแบบสอบถามไว้ให้ผู้ตอบแบบสอบถามกรอกข้อมูลเองเป็นเวลา 7 วัน หลังจากนั้นจึงดำเนินการเข้าไปเก็บแบบสอบถามด้วยตนเอง ได้จำนวนแบบสอบถามกลับคืนร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้สถิติเชิงพรรณนาและสถิติเชิงอนุมาน โดยมีรายละเอียดดังนี้

สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ สำหรับตัวแปรเชิงกลุ่ม ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพสมรส บุคคลที่อยู่ในการะ การศึกษา รายได้เฉลี่ยต่อเดือน และภาระหนี้สิน และใช้

ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้กับตัวแปรตาม ได้แก่ มูลเหตุการก่อกวนนี้สิน การจัดการหนี้สิน และภาวะเศรษฐกิจ ในการแปลความหมายใช้เกณฑ์ประเมินค่าของ Best (1981) โดยมีการให้คะแนนและแปลความหมายตามระดับต่าง ๆ ดังนี้

ค่าเฉลี่ย	4.51-5.00	หมายถึง	ดีมาก
ค่าเฉลี่ย	3.51-4.50	หมายถึง	ดี
ค่าเฉลี่ย	2.51-3.50	หมายถึง	ปานกลาง
ค่าเฉลี่ย	1.51-2.50	หมายถึง	พอใช้
ค่าเฉลี่ย	1.00-1.50	หมายถึง	ปรับปรุง

สถิติเชิงอนุมาน เป็นการศึกษาปัจจัยที่อิทธิพลต่ออิสรภาพทางการเงิน โดยใช้แบบจำลองโลจิตแบบสองทางเลือก (Binary logit model)

มีตัวแปรตาม 2 ทางเลือก ได้แก่ อิสรภาพทางการเงิน กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 1 และไม่มีอิสรภาพทางการเงิน กำหนดให้มีค่าเท่ากับ 0 ส่วนตัวแปรอิสระที่พิจารณาในการศึกษาครั้งนี้ ได้แก่ มูลเหตุสำคัญของการก่อกวนนี้สิน การจัดการหนี้สินและภาวะเศรษฐกิจ สามารถแสดงได้ดังนี้

	Z	=	$\beta_0 + \beta_1 (X_1) + \beta_2 (X_2) + \beta_3 (X_3) + \mu$
เมื่อ	Z	แทน	อิสรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา
	β_0	แทน	ค่าคงที่ของสมการพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ
	$\beta_1, \beta_2, \beta_3$	แทน	สัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ที่ 1, 2, 3
	X_1	แทน	มูลเหตุการก่อกวนนี้สิน
	X_2	แทน	การจัดการหนี้สิน
	X_3	แทน	ภาวะเศรษฐกิจ
	μ	แทน	ค่าความแตกต่างหรือค่าความคลาดเคลื่อน

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาระดับมูลเหตุการก่อกวนนี้สิน การจัดการหนี้สินและภาวะเศรษฐกิจที่มีต่ออิสรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีรายละเอียดดังนี้

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง

ข้อมูลปัจจัยส่วนบุคคล กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่เป็นเพศชาย (51.30%) และเพศหญิง (48.70%) โดยเมื่อแบ่งตามช่วงอายุ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่อยู่ระหว่าง 41-50 ปี (44.70%) รองลงมา คือ ช่วงอายุระหว่าง 31-40 ปี (29.80%) อายุระหว่าง 51-60 ปี (20.20%) และอายุ 61 ปีขึ้นไป (5.30%) ซึ่งในด้านสถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสถานภาพสมรส (66.70%) รองลงมา คือ หย่าร้าง/หม้าย (16.70%) และโสด (15.90%) ในด้านของบุคคลที่อยู่ในอุปการะ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีจำนวนบุคคลที่อยู่ในอุปการะ 0-2 คน (83.30%) รองลงมาจำนวนบุคคลที่อยู่ในอุปการะ 3-4 คน (16.70%) ในส่วนของระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับการศึกษาปริญญาตรีหรือเทียบเท่า (71.50%) รองลงมา คือ ระดับการศึกษาปริญญาโท (25.90%) และระดับการศึกษาปริญญาเอก (2.60%) ในด้านรายได้เฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่

มีรายได้เฉลี่ยต่อเดือน 20,000-30,000 บาท (55.70%) รองลงมา คือ รายได้เฉลี่ยต่อเดือน 30,000-40,000 บาท (26.80%) รายได้เฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท (13.60%) และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนมากกว่า 40,000 บาท (3.90%) ในส่วนของรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 15,001 – 20,000 บาท (43.90%) รองลงมา มีรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน 20,001 – 25,000 บาท (27.70%) รายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 15,000 บาท (20.70%) และรายจ่ายเฉลี่ยต่อเดือน มากกว่า 25,000 บาท (7.70%) ในส่วนของตำแหน่งงาน พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีตำแหน่งครู (90.80%) รองลงมา คือ มีตำแหน่งครูผู้ช่วย (9.20%) ในด้านจำนวนสัญญาเงินกู้ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสัญญาเงินกู้ 1 สัญญา (72.30%) รองลงมา คือ ไม่มีสัญญาเงินกู้ (16.60%) และมีสัญญาเงินกู้มากกว่า 1 สัญญา (11.10%) ในส่วนของการจำแนกตามสัญญา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีสัญญาเงินกู้สามัญทั่วไป (41.70%) รองลงมา คือ ไม่มีสัญญาเงินกู้ (16.60%) มีสัญญาเงินกู้พิเศษ ใช้ทุนเรือนหุ้นค้ำประกัน (13.70%) สัญญาเงินกู้ฉุกเฉินทั่วไป / เงินกู้ฉุกเฉินอเนกประสงค์แสดดี (12.20%) สัญญาเงินกู้สามัญเพื่อการศึกษา (7.40%) สัญญาเงินกู้พิเศษทั่วไป (7.40%) และสัญญาเงินกู้พิเศษใช้เงินฝากค้ำประกัน (1.10%)

1.1 ข้อมูลมูลเหตุของการก่อหนี้

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมูลเหตุของการก่อหนี้ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คน โดยสรุปผลจากการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แสดงผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 2

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับมูลเหตุการก่อหนี้ที่สำคัญของการก่อหนี้

มูลเหตุการก่อหนี้	$\bar{x}$	SD	แปลผล
ด้านความต้องการพื้นฐาน			
ด้านการบริโภค	1.671	0.686	น้อยที่สุด
ด้านเครื่องแต่งกาย	1.790	0.896	น้อยที่สุด
ด้านที่อยู่อาศัย	2.071	0.790	น้อย
ด้านรักษาโรค	1.821	0.735	น้อย
รวมมูลเหตุการก่อหนี้จากความต้องการพื้นฐาน	1.838	0.686	น้อย
ด้านความต้องการปัจจัยอื่น ๆ			
ด้านการศึกษา	2.223	0.902	น้อย
ด้านทางสังคม	2.007	0.762	น้อย
ด้านนันทนาการ	1.843	0.707	น้อย
ด้านบริโภคนิยม	2.327	0.679	น้อย
ด้านการเดินทาง	3.460	0.948	มาก
ด้านการลงทุน	3.055	1.127	ปานกลาง
รวมมูลเหตุการก่อหนี้จากความต้องการด้านปัจจัยอื่น ๆ	2.490	0.601	น้อย

จากตารางที่ 2 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับมูลเหตุการก่อหนี้จากความต้องการพื้นฐานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มูลเหตุการก่อหนี้จากความต้องการพื้นฐานโดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.838$, $SD = 0.686$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยโดยใช้ค่าเฉลี่ย พบว่า มูลเหตุการก่อหนี้ด้านที่อยู่อาศัยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.071$, $SD = 0.790$) ด้านการรักษาโรคอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.821$, $SD = 0.735$) ด้านเครื่องแต่งกายอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.790$, $SD = 0.896$) และด้านการบริโภคอยู่ในระดับน้อยที่สุด ($\bar{X} = 1.671$, $SD = 0.686$) ตามลำดับ

ในขณะเดียวกันระดับมูลเหตุของการก่อหนี้จากความต้องการปัจจัยอื่น ๆ ของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มูลเหตุการก่อหนี้ด้านความต้องการปัจจัยอื่น ๆ โดยภาพรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.490$, $SD = 0.601$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยโดยใช้ค่าเฉลี่ย พบว่า มูลเหตุการก่อหนี้ด้านการเดินทางอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.460$, $SD = 0.948$) ด้านการลงทุนอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.055$, $S.D. = 1.127$) ด้านบริโภคนิยมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.327$, $SD = 0.679$) ด้านการศึกษาอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.223$, $SD = 0.902$) ด้านทางสังคมอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 2.007$, $S.D. = 0.762$) และด้านนันทนาการอยู่ในระดับน้อย ($\bar{X} = 1.843$, $SD = 0.707$) ตามลำดับ

1.2 ข้อมูลระดับการจัดการหนี้สิน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับของการจัดการหนี้สิน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คน โดยสรุปผลการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แสดงผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 3

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสำคัญของการจัดการหนี้สิน

การจัดการหนี้สิน	$\bar{X}$	SD	แปลผล
การวางแผน	3.940	0.572	มาก
การเพิ่มรายได้ - ลดรายจ่าย	3.790	0.549	มาก
การเจรจากับผู้ให้สินเชื่อ	3.860	0.586	มาก
รวมการจัดการหนี้สิน	3.860	0.569	มาก

จากตารางที่ 3 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของการจัดการหนี้สินของกลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีการจัดการหนี้สินโดยภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.860$, $SD = 0.569$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยโดยใช้ค่าเฉลี่ย พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในการจัดการหนี้ด้านการวางแผนอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.940$, $SD = 0.572$) ด้านการเจรจากับผู้ให้สินเชื่ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.860$, $SD = 0.586$) และด้านการเพิ่มรายได้ - ลดรายจ่ายอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.790$, $SD = 0.549$) ตามลำดับ

1.3 ข้อมูลระดับภาวะเศรษฐกิจ

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับภาวะเศรษฐกิจ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คน โดยสรุปผลจากการหาค่าเฉลี่ยเลขคณิต (Mean) ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แสดงผลการวิเคราะห์ในตารางที่ 4

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และความสำคัญของภาวะเศรษฐกิจ

ภาวะเศรษฐกิจ	$\bar{X}$	SD	แปลผล
อัตราเงินเฟ้อ	3.861	0.681	มาก
ค่าครองชีพ	3.904	1.019	มาก
ผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาล	4.515	0.778	มากที่สุด
การลดลงของอัตราดอกเบี้ยธนาคาร	3.831	1.013	มาก
อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศ	3.922	1.129	มาก
รวมด้านภาวะเศรษฐกิจ	4.181	0.561	มาก

จากตารางที่ 4 แสดงคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับภาวะเศรษฐกิจ กลุ่มตัวอย่าง พบว่า มีการให้ความสำคัญด้านภาวะเศรษฐกิจในภาพรวมมีค่าเฉลี่ยในระดับมาก ($\bar{X} = 4.181$, $SD = 0.561$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับจากมากไปน้อยโดยใช้ค่าเฉลี่ย พบว่า กลุ่มตัวอย่างให้ความสำคัญในเรื่องภาวะเศรษฐกิจด้านผลกระทบจากการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐบาลอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.515$, $SD = 0.778$) ด้านอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.922$, $SD = 1.129$) ด้านค่าครองชีพอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.904$, $SD = 1.019$) ด้านอัตราเงินเฟ้ออยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.861$, $SD = 0.681$) และด้านการลดลงของอัตราดอกเบี้ยธนาคารอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.831$, $SD = 1.013$) ตามลำดับ

1.4 ข้อมูลเกี่ยวกับอภิสภาพทางการเงิน

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับอภิสภาพทางการเงิน จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 264 คน จากการวิเคราะห์พบว่า ครูส่วนใหญ่ไม่มีอภิสภาพทางการเงิน จำนวน 164 คน คิดเป็นร้อยละ 62.0 และมีอภิสภาพทางการเงิน จำนวน 100 คน คิดเป็นร้อยละ 38.0

2. ผลการศึกษาอิทธิพลของมูลเหตุการก่อหนี้สิน การจัดการหนี้สิน และภาวะเศรษฐกิจที่มีต่ออภิสภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา มีรายละเอียดดังนี้

การวิเคราะห์สมมติฐานการวิจัย

การหาค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างมูลเหตุการก่อหนี้ วิธีการจัดการหนี้สิน ภาวะเศรษฐกิจ และอภิสภาพทางการเงิน ที่ละคู่โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (Pearson Correlation Coefficient)

ตารางที่ 5 ค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรต่าง ๆ ที่ใช้ในการศึกษา

ตัวแปร	มูลเหตุการก่อกวน	วิธีการจัดการหนี้สิน	ภาวะเศรษฐกิจ	อิสรภาพทางการเงิน
มูลเหตุการก่อกวน	1.00	-0.147*	-0.04	-0.278
วิธีการจัดการหนี้สิน		1.00	0.556	0.133*
ภาวะเศรษฐกิจ			1.00	-0.07
อิสรภาพทางการเงิน				1.00

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตารางที่ 5 เมื่อพิจารณาค่าสหสัมพันธ์ของตัวแปรต้นที่ประกอบด้วย มูลเหตุการก่อกวน วิธีการจัดการหนี้สิน ภาวะเศรษฐกิจ และอิสรภาพทางการเงิน พบว่ามีค่าต่ำกว่า 0.8 ถือว่าตัวแปรต้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรต้นอื่น ๆ แต่ไม่ก่อให้เกิดปัญหาสหสัมพันธ์ของตัวแปรต้นในระดับที่รุนแรง Multicollinearity หรือตัวแปรเป็นอิสระต่อกัน (Stevens, 1992)

การวิเคราะห์เชิงอนุมาน

ในการวิจัยครั้งนี้ทำงานทดสอบสมมติฐานโดยใช้สถิติเชิงอนุมาน คือการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ เป็นการวิเคราะห์เพื่อหาว่าตัวแปรอิสระตัวใดส่งผลต่อตัวแปรตาม เพื่อให้สามารถใช้สร้างสมการในการพยากรณ์ตัวแปรตามได้

ตารางที่ 6 ค่าสัมประสิทธิ์ความถดถอยของตัวแปรของอิสรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา

Model	Unstandardized Coefficients		Standardized Coefficients	t	P	Collinearity Statistics	
	B	Std. Error	Beta			Tolerance	VIF
ค่าคงที่ (Constant)	1.980	0.274		7.219	0.000		
มูลเหตุการก่อกวน	-0.211	0.048	-0.256	-4.383*	0.000	0.976	1.024
วิธีการจัดการหนี้สิน	0.197	0.069	0.201	2.864*	0.005	0.675	1.481
ภาวะเศรษฐกิจ	0.165	0.060	-0.190	-2.734*	0.007	0.689	1.451
F = 11.070 R = 0.853 R ² = 0.611 Adj. R ² = 0.401							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

จากตาราง 6 ค่า VIF ของตัวแปรต้นทุกตัว มีค่าต่ำกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 4.00 (Miles & Shevlin, 2001) และค่า Tolerance มีค่าสูงกว่าเกณฑ์ที่ตั้งไว้ คือ 0.2 (Pedhazur, 1997) แสดงให้เห็นว่าตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์ระหว่างกัน (Multicollinearity)

นอกจากนี้ตาราง 6 สามารถอธิบายได้ว่า วิธีการจัดการหนี้สินมีอิทธิพลเชิงบวกกับอิสรภาพทางการเงินของครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ในขณะที่มูล

เหตุการณ์ก่อนนี้และภาวะเศรษฐกิจ มีอิทธิพลเชิงลบกับอัตรภาพทางการเงินของครัวในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05

ตลอดจนผลการคำนวณ ค่า R-squared มีค่าเท่ากับ 0.611 หรือร้อยละ 61.1 หมายความว่าตัวแปรต้น 3 ตัว คือ มูลเหตุการณ์ก่อนนี้ วิธีการจัดการหนี้สิน และภาวะเศรษฐกิจ สามารถอธิบายตัวแปรตาม คือ อัตรภาพทางการเงิน ได้ร้อยละ 61.1 ส่วนที่เหลือ 38.9 เป็นผลมาจากตัวแปรอื่น ๆ ที่ไม่ได้นำมาตรวจสอบ โดยสามารถอธิบายได้ว่า มูลเหตุการณ์ก่อนนี้ วิธีการจัดการหนี้สินและภาวะเศรษฐกิจ มีอิทธิพลต่ออัตรภาพทางการเงินของครัวในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา โดยมีค่าสัมประสิทธิ์ (Coefficient) ซึ่งเป็นค่าบ่งบอกความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรต้นและตัวแปรตาม เท่ากับ -0.211, 0.197 และ -0.165 ตามลำดับ

สามารถนำผลการวิเคราะห์จากตาราง 6 มาเขียนสมการรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลที่ส่งผลกระทบต่ออัตรภาพทางการเงินของครัวในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ได้ดังนี้

$$Z = 1.980 - 0.211(\text{มูลเหตุการณ์ก่อนหนี้สิน}) + 0.197(\text{การจัดการหนี้สิน}) + 0.165(\text{ภาวะเศรษฐกิจ})$$

อภิปรายผล

สมมติฐานที่ 1 มูลเหตุของการก่อหนี้มีผลต่ออัตรภาพทางการเงินของครัวในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่ามูลเหตุการก่อหนี้ที่สำคัญ ได้แก่ การบริโภค ส่งผลกระทบเชิงลบต่ออัตรภาพทางการเงินของครัว ซึ่งตรงกับการศึกษาโดย Keynes (1936) ที่ชี้ว่าการใช้จ่ายที่ไม่ได้รับการควบคุม อาจนำไปสู่หนี้สินที่สูงและส่งผลเสียต่อเสถียรภาพทางการเงินในระยะยาว นอกจากนี้การบริโภคนิยมยังเป็นปัจจัยที่ทำให้เกิดหนี้สินในระดับที่สูงขึ้น ส่งผลให้ครัวต้องประสบกับปัญหาทางการเงินมากขึ้น นอกจากนี้ผลการศึกษาดังกล่าวยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukrat et al. (2024) ที่ได้ทำการศึกษาโดยเก็บกลุ่มตัวอย่างจากสมาชิกสหกรณ์ออมทรัพย์แห่งหนึ่ง ซึ่งผลการศึกษา พบว่า มูลเหตุของการก่อหนี้มีอิทธิพลต่ออัตรภาพทางการเงิน ตลอดจนสอดคล้องกับการศึกษาของ Traipruengrin & Temprasrisakul (2020) ที่พบว่า มูลเหตุของการก่อหนี้ในด้านของทักษะทางการเงินและพฤติกรรมทางการเงินมีอิทธิพลต่ออัตรภาพทางการเงินในทิศทางลบ

สมมติฐานที่ 2 วิธีการจัดการหนี้สินมีผลต่ออัตรภาพทางการเงินของครัวในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ครัวที่มีวิธีการจัดการหนี้สินที่ดี เช่น การวางแผนการเงิน การควบคุมรายจ่าย และการเจรจากับผู้ให้สินเชื่อ จะมีอัตรภาพทางการเงินที่ดีกว่า ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Orman (2007) ที่เน้นการวางแผนทางการเงินและการจัดการหนี้อย่างมีประสิทธิภาพ การศึกษานี้พบว่า ครัวที่วางแผนการเงินอย่างเหมาะสมสามารถรักษาสภาพทางการเงินได้ดีขึ้น ซึ่งผลการวิจัยในครั้งนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ Sukrat et al. (2024) ที่พบว่า วิธีการจัดการหนี้สินและการวางแผนการเงินมีอิทธิพลเชิงบวกต่ออัตรภาพทางการเงิน และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานวิจัยของ Sorisorn & Chitnomrat (2019) ที่พบว่า การจัดการหนี้สินมีอิทธิพลต่ออัตรภาพทางการเงิน

สมมติฐานที่ 3 ภาวะเศรษฐกิจมีผลต่ออัตรภาพทางการเงินของครัวในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา พบว่า ภาวะเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอนและค่าครองชีพที่สูงมีผลกระทบเชิงลบต่ออัตรภาพทางการเงินของครัว ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ของ Keynes (1936) ที่ชี้ว่าภาวะเศรษฐกิจมี

บทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจทางการเงิน หากครุมีรายได้ที่ไม่เพียงพอต่อการใช้จ่าย ก็จะทำให้เกิดหนี้สินมากขึ้นและส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตในระยะยาว ซึ่งผลการศึกษาดังกล่าวสอดคล้องกับงานวิจัยของ Saraphat et al. (2022) ที่พบว่า สภาวะเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงิน กลุ่มวัยทำงานในจังหวัดชลบุรี และเป็นไปในทิศทางเดียวกันกับงานของ Samakkhetkarn & Srisingh (2020) ที่พบว่าปัจจัยที่สามารถพยากรณ์การวางแผนทางการเงินเพื่อความมั่นคงยามเกษียณอายุ คือภาวะเศรษฐกิจ ตลอดจนสอดคล้องกับงานของ Sittiphan (2009) ที่พบว่าปัจจัยด้านเศรษฐกิจมีอิทธิพลต่อการวางแผนทางการเงินเพื่อความมั่งคั่งของประชาชนในกรุงเทพมหานคร

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

ควรมีการจัดการอบรมด้านการวางแผนทางการเงิน การเพิ่มรายได้ - ลดรายจ่าย ตลอดจนให้ความรู้ด้านการเจรจาประนีประนอมกับผู้ให้สินเชื่อ เพราะปัจจัยดังกล่าวมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก โดยในส่วนของการวางแผนทางการเงิน การเพิ่มรายได้ - ลดรายจ่าย อาจจัดอบรมให้ความรู้ให้กับข้าราชการครูที่เพิ่งได้รับการบรรจุใหม่เพื่อสร้างพื้นฐานความรู้และวินัยทางการเงินที่ดี ในขณะที่การเจรจาประนีประนอมหนี้ อาจจะจัดให้กับข้าราชการครูที่มีสินเชื่ออยู่แล้วแต่ประสบปัญหาการผ่อนชำระคืนไม่ไหว เพื่อสร้างศักยภาพในการชำระหนี้ ตลอดจนเพิ่มมาตรฐานการครองชีพที่สูงขึ้นให้กับข้าราชการครูในอำเภอเมือง จังหวัดพะเยา นอกจากนี้ควรมีการเผยแพร่ข่าวสารด้านภาวะเศรษฐกิจ ในประเด็นนโยบายของภาครัฐบาล อัตราเงินเฟ้อ ค่าครองชีพ อัตราดอกเบี้ยธนาคาร และให้ความรู้ว่าจะส่งผลกระทบอย่างไรกับข้าราชการครู เพื่อเตรียมพร้อมรับมือปรับตัวกับผลกระทบที่เกิดขึ้นจากภาวะเศรษฐกิจที่เปลี่ยนแปลง

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายการศึกษาวิจัยไปยังกลุ่มประชากรอื่น ๆ เช่น ข้าราชการกลุ่มอื่น ๆ นอกเหนือจากครู เพื่อเปรียบเทียบผลกระทบของการจัดการหนี้สินต่ออิสรภาพทางการเงินในกลุ่มอาชีพต่าง ๆ
2. การวิจัยครั้งต่อไปควรใช้การวิจัยแบบผสม โดยมีการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยเน้นในด้านการจัดการหนี้สินและด้านภาวะเศรษฐกิจ เพื่อยืนยันผลจากการแจกแบบสอบถามตลอดจนเพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและมีความละเอียดมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1. หน่วยงานของรัฐควรจัดทำโครงการให้คำปรึกษาและให้ความรู้ตลอดจนจัดอบรมในเรื่องของการวางแผนทางการเงิน การใช้จ่ายที่เหมาะสมสำหรับครูและข้าราชการ เพื่อช่วยป้องกันปัญหาหนี้สินในระยะยาว รวมถึงการให้คำแนะนำเกี่ยวกับการลงทุนและการออมเงินที่ปลอดภัย
2. รัฐบาลควรพิจารณาเชิงนโยบายที่ช่วยสนับสนุนให้ครุมีรายได้เสริมที่มั่นคง เช่น โครงการพัฒนาทักษะเพิ่มเติมหรือการสร้างรายได้จากหลายช่องทาง เพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางการเงินและลดการพึ่งพาหนี้สิน

References

- Bank of Thailand. (2024). **ngoen hai kuyum kae phak khruaruan** [Loans to households]. Retrieved from <https://shorturl.asia/ZQkpt>.
- Best, J. W. (1981). **Reserch in Education Englewood Cilff**. New Jersey: Prentice-Hall.
- Keynes, J. M. (1936). **The General Theory of Employment, Interest, and Money**. London: Macmillan.
- Krejcie, R. V. & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. **Educational and Psychological Measurement**. 30(3), 607–610.
- Lomtaku, W. (2024). **phon khong krop khwamkhit baep toep to nai kanwangphaen kan ngoen so won bukkhon thi mi to 'aka ram' itsaraphap thang kanngoen khong kharatchakan nai prathet Thai** [Effects of Growth Mindset for Personal Financial Planning on Government Offecers' Financial Freedom in Thailand]. **Journal of Graduate Studies Valaya Alongkron Rajabhat University**. 18(3), 199-211.
- Miles, J. & Shevlin, M. (2001). **Applying Regression and Corrlation: A Guide for Students and Researchers**. London: Sage.
- Nanthakruea, S. (2018). **patchai thi song phon to 'aka rok 'aha ni khong khru 'amphoe long changwat phrae** [Factors affecting the debt of teachers in Long District, Phrae Province]. Master of Arts Thesis. Sukhothai Thammathirat Open University.
- Numthong, S. (1997). **khru khuan yu yangrai nai phawa wikrit setthakit** [How should teachers live in times of economic crisis?]. **Journal of Teacher Civil Service**. 18(1), 1-7.
- Orman, S. (2007). **Women & Money: Owning the Power to Control Your Destiny**. Spiegel & Grau.
- Pedhazur, E. J. (1997). **Multiple Regression in Behavioral Research: Explanation and Prediction**. Stamford, CT: Thomson Learning.
- Phayao Educational Service Area Office 1. (2024). **kharatchakan khru lae bukkhalakon thangka suksa** [Teachers and education officials, revised fiscal year 2025]. Retrieved from <https://bigdata.pyo1.go.th/bigdata/tableSchoolID.php?id=56010009>
- Public Relations Department. (2024). **kuyum ngoen yangrai mai hai thuk 'aopriap** [How to borrow money without being taken advantage]. Retrieved from <https://shorturl.asia/7nUkD>

- Samakkhetkarn, W. & Srisingh, P. (2020). patchai thī mī phon tō‘arup bæp k̄anwāngphāen k̄anngōen phūa khwāmman̄khong tōn kasān‘āyu kōranī suksa lūkkhā thanakhān yu‘obī sakhā thanon sī wara [Factors affecting financial planning patterns for retirement security: a case study of UOB customers, Sriwara Road Branch]. **Journal of Management Arts**. 4(3), 567-581.
- Saraphat, S., Hongphakdee, N., Hongphakdee, S. & Bamrungsap, S. (2022). phonkrathop khōng k̄anraprū khōmūn khaōsān khwāmru thāng k̄anngōen lāe phāwa sēthakit thī mī phon tō‘phruttikam k̄anwāngphāen thāngk̄an ngōen sō won bukkhon klum wai tham ngān nai chāngwat Chon Buri [The impact of information perception, financial knowledge, and economic conditions on personal financial planning behavior of working-age people in Chonburi Province]. **Journal of Accounting and Management, Maha Sarakham University**. 14(1), 54-63.
- Sittiphan, K. (2009). patchai thī mī‘itthi phon tō‘akān wāngphāen thāngk̄an ngōen sō won bukkhon khōng prachāchon nai Krung Thēp Mahā Nakhōn [Factors influencing personal financial planning of people in Bangkok]. Master of Business Administration Thesis, Bangkok University.
- Sorison, B. & Chitnomrat, T. (2019). suksa phon khōng k̄anwāngphāen k̄an ngōen sō won bukkhon thī mī tō‘a‘i sōra phāp thāng k̄anngōen khōng bukkhon : kōranī suksa lūkkhā thanakhān phānit nai Krung Thēp Mahā Nakhōn [Study of the effect of personal financial planning on financial freedom of individuals: A case study of commercial bank customers in Bangkok]. **Journal of Graduate School, Dhurakij Pundit University**. 8(2), 170-182.
- Stevens, J. (1992). **Applied multivariate statistics for the social sciences**. (2nd ed.). Lawrence Erlbaum Associates, Inc.
- Sukrat, P., Saengwichai, K., Saengkasane, T. & Limusanon, K. (2024). kā rok ‘aha nī lāe withikān chatkān nīsin thī song phon tō‘a‘i sōra phāp thāng k̄anngōen khōng samāchik sahakōn ‘ōm sap hāeng nung [Debt creation and debt management methods affecting financial freedom of members of a savings cooperative]. **Burapha University Journal of Business Management**. 13(1), 1-20.
- Traiphruangrin, P. & Temprasrisakul, S. (2020). patchai thī mī‘itthi phon tō‘a‘i sōra phāp thāng k̄anngōen khōng chāo mi lō lēn yon nai Krung Thēp Mahā Nakhōn [Factors influencing the financial freedom of millennials in Bangkok]. **Srinakharinwirot Business Journal**. 12(1), 1-19.

- Wanichbancha, K. (2013). **kān wikhro samakān khroṅgsāṅ (SEM) duai AMOS** [Structural Equation Analysis (SEM) with AMOS]. Bangkok: Samlada Partnership Limited.
- Yaken, S., Paengjai, K., Intha, K., Saleesongsom, T., Sirikaew, P. & Nojak, W. (2021). patchai thī mī phon tō ‘akā rok ‘aha nī khōṅ prachākōṅ klum chē noē nawāi nai khēt thēsabān tambon thā wang thōṅ ‘Amphoe Mueang Changwat Phayao [Factors affecting the debt incurrence of Generation Y population in Tha Wang Thong Subdistrict Municipality, Mueang District, Phayao Province]. **Journal of Economics and Business Administration, Thaksin University.** 13(1), 95-112.